

ŚIST

Świętokrzyski Instytut
Samorządu Terytorialnego

Fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego
na rzecz wsparcia rozwoju lokalnego

2021

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju
Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Rozwoju Organizacji
Obywatelskich na lata 2018 – 2030

Program Rozwoju
Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018-2030
PROO

Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy (czyli tzw. Fundusze norweskie i EOG) są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Islandię, Norwegię i Liechtenstein nowym członkom UE – kilkunastu państwom Europy Środkowej i Południowej oraz krajom bałtyckim. Fundusze te są związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz z jednoczesnym wejściem naszego kraju do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (który tworzą państwa UE oraz Islandia, Liechtenstein i Norwegia). W zamian za udzielaną pomoc finansową, państwa-darczyńcy korzystają z dostępu do rynku wewnętrznego UE mimo, że nie są jej członkami.

**Working together for a green,
competitive and inclusive Europe**

Głównym celem Funduszy norweskich i Funduszy EOG jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a państwem-beneficjentem.

3 maja 2016 r. Islandia, Liechtenstein i Norwegia osiągnęły porozumienie z UE w sprawie kształtu III edycji Mechanizmu Finansowego EOG (2014-2021), podpisując Protokół 38c do Umowy o EOG. Jednocześnie Norwegia podpisała porozumienie z UE w sprawie Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021. Odbiorcami nowej edycji Funduszy norweskich i EOG (2014-2021) jest łącznie 15 krajów UE – czyli 12 państw, które przystąpiły do wspólnego rynku w 2004, 2007 i 2013 r. oraz Grecja i Portugalia.

Polska podpisała umowy międzyrządowe (Memoranda of Understanding) w sprawie III edycji funduszy norweskich i EOG (2014-2021) 20 grudnia 2017 r., otrzymując na ich mocy 809,3 mln EUR (z łącznej puli ponad 2,8 mld EUR), co czyni ją podobnie jak w poprzednich edycjach, największym beneficjentem.

Za koordynację wdrażania Funduszy norweskich i EOG w Polsce odpowiada Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR), pełniące rolę tzw. Krajowego Punktu Kontaktowego

(KPK) dla Funduszy norweskich i EOG. Jako KPK, MFiPR prowadzi stałą współpracę z Biurem Mechanizmów Finansowych w Brukseli. Poszczególne programy III edycji Funduszy są wdrażane przez polskie instytucje publiczne. Wyjątek stanowią, podobnie jak w poprzednich edycjach, obszary „Społeczeństwo obywatelskie” oraz „Dialog społeczny – godna praca”, które będą zarządzane przez darczyńców (odpowiednio przez Biuro Mechanizmów Finansowych w Brukseli oraz Innovation Norway).

Programy w ramach III edycji Funduszy norweskich i EOG będą wdrażane do 2024 r. Wyjątek stanowi Fundusz Współpracy Dwustronnej, który będzie wdrażany do 30 kwietnia 2025 r.

Rodzaje Programów:

Nazwa Programu: **Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu**

Cel Programu: Złagodzenie zmian klimatycznych i zmniejszenie wrażliwości na zmianę klimatu

Obszary Wsparcia:

- Energia Odnawialna, Efektywność Energetyczna, Bezpieczeństwo Energetyczne
- Łagodzenie Zmian Klimatu i Adaptacja
- Środowisko i Ekosystemy

Budżet Programu: 164,7 mln euro, w tym:

- 140 mln euro z Mechanizmu Finansowego EOG
- 24,7 mln euro – wkład krajowy

Operator Programu: Ministerstwo Klimatu i Środowiska przy wsparciu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Uprawnieni beneficjenci:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki
- organizacje pozarządowe
- uczelnie
- przedsiębiorcy (m.in. przedsiębiorstwa przemysłowe i spółki komunalne, w tym producenci energii i ciepła czy właściciele małych elektrowni wodnych)
- inne podmioty wymienione w poszczególnych naborach

Dofinansowanie projektów

I. Wartość dofinansowania:

- od 1 do 7 milionów euro – dla naborów:
  - a) rozwój wysokosprawnej kogeneracji przemysłowej
  - b) budowa / modernizacja miejskich systemów grzewczych i eliminacja indywidualnych źródeł ciepła
- od 50 tysięcy euro do 200 tysięcy euro w ramach Funduszu Małych Grantów
- od 200 tysięcy do 5 milionów euro – w zależności od naboru m.in. dla działań podnoszących świadomość nt. łagodzenia zmian klimatu i dostosowywania się do nich przez organy prowadzące szkoły, dla podnoszenia efektywności energetycznej budynków szkolnych, budowy zielono-niebieskiej infrastruktury w miastach, dla wykorzystania energii geotermalnej i modernizacji małych elektrowni wodnych

II. Poziom dofinansowania:

od 45% do 100%, w zależności od:

- charakteru danego obszaru
- maksymalnych limitów związanych z obowiązującymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej

Partnerstwo na poziomie projektów z instytucjami z Państw-Darczyńców: Norweska Dyrekcja ds. Zasobów Wodnych i Energii, Norweska Agencja Środowiska, Krajowa Agencja ds. Energii Islandii

Sposób wyłaniania projektów

I. Nabory:

1. Realizacja inwestycji w zielono-niebieską infrastrukturę w miastach
2. Działania mające na celu podnoszenie świadomości w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej
3. Wzmocnione wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym
4. Realizacja planów zarządzania ekosystemem
5. Zwiększona ochrona przed inwazyjnymi gatunkami obcymi
6. Fundusz Małych Grantów
7. Zwiększona efektywność energetyczna w budynkach szkolnych
8. Rozwój wysokosprawnej kogeneracji przemysłowej i profesjonalnej
9. Budowa / modernizacja miejskich systemów grzewczych i likwidacja indywidualnych źródeł ciepła
10. Budowa instalacji do produkcji granulatu z drewna i biomasy rolnej
11. Produkcja energii geotermalnej
12. Zwiększenie wydajności wytwarzania energii w istniejących małych elektrowniach wodnych

II. Projekty predefiniowane:

W ramach Programu finansowane są trzy projekty predefiniowane, z zakresu:

1. Wzmocnienia oceny przenikania zanieczyszczeń z powietrza
2. Opisu usług świadczonych przez ekosystemy
3. Budowy zdolności administracyjnych w obszarze energii geotermalnej

Nazwa Programu: **Kultura**

Cel Programu: Rozwój współpracy kulturalnej, przedsiębiorczości w sektorze kultury i zarządzania dziedzictwem kulturowym

Obszary Wsparcia:

- Zarządzanie dziedzictwem kulturowym
- Dostęp do kultury i sztuki
- Rozpowszechnienie koncepcji rozwoju widowni (ang. audience development)
- Wzrost wiedzy na temat żydowskiego dziedzictwa kulturowego
- Poprawa współpracy między instytucjami / organizacjami z Polski oraz Norwegii, Islandii i Liechtensteinu

Budżet Programu: 88 mln euro, w tym:

- 75 mln euro z Mechanizmu Finansowego EOG
- 13 mln euro – wkład krajowy

Operator Programu: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN)

Uprawnieni beneficjenci:

- publiczne instytucje kultury
- archiwa państwowe
- szkoły artystyczne i uczelnie artystyczne
- kościoły i związki wyznaniowe
- organizacje pozarządowe aktywne na polu kultury
- jednostki samorządu terytorialnego
- przedsiębiorcy działający w sektorze kultury i sektorze kreatywnym
- podmioty zarządzające obiektami indywidualnie wpisanymi na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub uznane przez Prezydenta RP za Pomniki Historii

Dofinansowanie projektów

I. Wartość dofinansowania:

- od 0,5 do 3,5 mln euro – dla poddziałań: 1) restauracja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego; 2) innowacyjne wykorzystanie infrastruktury dla prezentacji dziedzictwa kulturowego
- od 0,1 do 0,5 mln euro w ramach poprawy dostępu do kultury i sztuki
- ponadto: 0,6 mln euro z Funduszy Współpracy Dwustronnej, które wzbogacają podstawowy budżet Programu

II. Poziom dofinansowania:

do 85 % kosztów kwalifikowalnych projektu

Partnerstwo na poziomie projektów z instytucjami z Państw-Darczyńców: Norweska Rada Sztuki oraz Norweski Dyrektoriat ds. Dziedzictwa Kulturowego.

Sposób wyłaniania projektów

I. Nabory:

1. Restauracja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego
2. Innowacyjne wykorzystanie infrastruktury dla prezentacji dziedzictwa kulturowego
3. Poprawa dostępu do kultury i sztuki

II. Projekty predefiniowane:

W ramach Programu finansowany jest także projekt predefiniowany, z zakresu ochrony i popularyzacji dziedzictwa żydowskiego.

Nazwa Programu: **Badania naukowe**

Cel Programu: Poprawa wyników polskich badań naukowych, zarówno podstawowych, jak i stosowanych, jako narzędzi służących rozwojowi społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy.

Obszary Wsparcia:

- Badania podstawowe
- Badania stosowane

Budżet Programu: 129,4 mln euro, w tym:

- 100 mln euro z Norweskiego Mechanizmu Finansowego
- 10 mln euro z Mechanizmu Finansowego EOG
- 19,4 mln euro – wkład krajowy

W ramach tego:

- Badania podstawowe – 51,76 mln euro
- Badania stosowane – 77,64 mln euro

Operator Programu:

- Narodowe Centrum Nauki (NCN) – wsparcie badań podstawowych
- Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) – wsparcie badań aplikacyjnych

Uprawnieni beneficjenci:

- uczelnie wyższe
- instytuty naukowe
- instytuty badawcze
- przedsiębiorcy
- naukowcy za pośrednictwem organizacji badawczych

Dofinansowanie projektów

I. Wartość dofinansowania:

1. Badania podstawowe:

- od 0,5 do 1,5 milionów euro dla konkursu GRIEG – polsko-norweskie projekty badawcze
- od 0,5 do 1,5 milionów euro dla konkursu IdeaLab – interdyscyplinarne, przełomowe projekty badawcze
- od 100 do 200 tys. euro dla konkursu POLS – projekty badawcze realizowane przez naukowców przyjeżdżających z zagranicy w polskich organizacjach badawczych lub przedsiębiorstwach

2. Badania stosowane

- od 0,5 do 1,5 milionów euro – dla konkursu POLNOR 2019
- od 0,5 do 5 milionów euro – dla konkursu POLNOR CCS 2019
- od 0,5 do 6,6 milionów euro dla konkursu Idealab – interdyscyplinarne, przełomowe projekty badawcze

II. Poziom dofinansowania:

do 100%

Partnerstwo na poziomie projektów z instytucjami z Państw-Darczyńców: Narodowa Rada Nauki

Sposób wyłaniania projektów

I. Nabory:

1. Badania podstawowe

- a) GRIEG – polsko-norweskie projekty badawcze
- b) IdeaLab – interdyscyplinarne, przełomowe projekty badawcze

- c) POLS – projekty badawcze realizowane przez naukowców przyjeżdżających z zagranicy w polskich organizacjach badawczych lub przedsiębiorstwach

2. Badania stosowane

- a) POLNOR 2019
- b) POLNOR CCS 2019
- c) Idealab – przełomowe, interdyscyplinarne projekty badawcze

II. Projekty predefiniowane: Nie dotyczy

Nazwa Programu: **Zdrowie**

Cel Programu: Zmniejszanie społecznych nierówności w zdrowiu poprzez realizację działań związanych z telemedycyną i polityką e-zdrowia, zdrowym stylem życia dzieci i młodzieży, środowiskowym modelem opieki psychiatrycznej

Obszary Wsparcia:

- Telemedycyna i polityka e-zdrowia (Projekt predefiniowany nr 1)
- Zdrowy styl życia dzieci i młodzieży, z uwzględnieniem opieki psychiatrycznej (Projekt predefiniowany nr 2)

Budżet Programu: 23,5 mln euro, w tym:

- 20 mln euro z Norweskiego Mechanizmu Finansowego
- 3,5 mln euro – wkład krajowy

Operator Programu: Ministerstwo Zdrowia (MZ)

Uprawnieni beneficjenci:

W naborze dotyczącym działań realizowanych w projekcie predefiniowanym nr 1:

- szpitale ponadregionalne określane jako podmioty medyczne ustanowione przez ministra lub centralny organ administracji rządowej

- publiczne uniwersytety medyczne publicznych uczelni zajmujące się działalnością dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych
- instytuty badawcze zajmujące się badaniami i rozwojem w dziedzinie nauk medycznych, wchodzące w skład systemu opieki zdrowotnej

W naborze dotyczącym działań realizowanych w projekcie predefiniowanym nr 2:

- grupa docelowa działań szkoleniowych i informacyjnych: dzieci, młodzież, rodzice, opiekunowie w żłobkach i przedszkolach, trenerzy sportowi

Dofinansowanie projektów

I. Wartość dofinansowania:

- od 200 do 675 tysięcy euro – dofinansowane będą działania z zakresu testowania w praktyce rozwiązań telemedycznych i z zakresu e-zdrowia w wybranych działach medycyny, np. kardiologii, geriatrici, psychiatrii, opieki paliatywnej, chorób przewlekłych

II. Poziom dofinansowania:

100%

Partnerstwo na poziomie projektów z instytucjami z Państw-Darczyńców: Norweski Dyrektoriat ds. Zdrowia (Nawiązywanie partnerstw z instytucjami-podmiotami pochodzącymi z Państwa-Darczyńcy jest premiowane poprzez przyznanie dodatkowych punktów w ocenie projektów złożonych przez wnioskodawców w naborze.).

Sposób wyłaniania projektów

I. Nabory:

1. Przetestowanie wybranych rozwiązań wypracowanych w projekcie predefiniowanym

II. Projekty predefiniowane:

W ramach Programu finansowane są dwa projekty predefiniowane, z zakresu:

1. Zdrowego stylu życia dzieci i młodzieży
2. Ograniczania społecznych nierówności w zdrowiu poprzez stosowanie rozwiązań telemedycyny i e-zdrowia

Nazwa Programu: Edukacja

Cel Programu:

- Zmniejszanie różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego
- Wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy Polską a Państwami-Darczyńcami (Islandia, Liechtenstein, Norwegia) w obszarze edukacji
- Wzmacnianie potencjału ludzkiego oraz poszerzanie wiedzy poprzez edukację

Obszary Wsparcia:

- Rozwój zawodowy pracowników instytucji edukacyjnych
- Mobilność w edukacji wyższej – dla studentów i pracowników
- Wzmocnienie jakości i adekwatności nauczania zawodowego i ustawicznego
- Wzmocnienie jakości i adekwatności nauczania na wszystkich szczeblach edukacji (z wyłączeniem kształcenia zawodowego i ustawicznego) poprzez współpracę instytucjonalną

Budżet Programu: 23,53 mln euro, w tym:

- 20 mln euro z Mechanizmu Finansowego EOG
- 3,53 mln euro – wkład krajowy

Operator Programu: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE)

Uprawnieni beneficjenci: Polskie instytucje działające w obszarze edukacji na wszystkich poziomach, z wyłączeniem edukacji przedszkolnej

Dofinansowanie projektów

I. Wartość dofinansowania:

- od 2 do 30 tys. euro – dla naborów w obszarze rozwoju zawodowego pracowników instytucji edukacyjnych
- od 20 tys. do 200 tys. euro – dla naborów dotyczących komponentu mobilności w edukacji wyższej
- od 35 tys. do 250 tys. euro dla naborów dotyczących: 1) wzmocnienia jakości i adekwatności nauczania zawodowego i ustawicznego; 2) wzmocnienia jakości i adekwatności nauczania na wszystkich szczeblach edukacji (z wyłączeniem kształcenia zawodowego i ustawicznego) poprzez współpracę instytucjonalną

II. Poziom dofinansowania:

do 100% kosztów kwalifikowalnych projektu

Partnerstwo na poziomie projektów z instytucjami z Państw-Darczyńców: Norweska Agencja Współpracy Międzynarodowej na Rzecz Poprawy Jakości Kształcenia w Szkolnictwie Wyższym (DIKU), Islandzkie Centrum Badań (RANNIS), Agencja ds. Kształcenia Międzynarodowego w Liechtensteinie (AIBA)

Sposób wyłaniania projektów

I. Nabory:

Nabór jest otwarty dla wniosków składanych w ramach następujących 4 komponentów:

- Komponent I – Profesjonalny rozwój kadry
- Komponent II – Mobilność w szkolnictwie wyższym
- Komponent III – Współpraca instytucjonalna na rzecz poprawy jakości i dopasowania kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) oraz zawodowego kształcenia ustawicznego

- Komponent IV – Współpraca instytucjonalna na rzecz poprawy jakości i dopasowania oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach oraz we wszelkich formach (z wyłączeniem VET i zawodowego kształcenia ustawicznego)

II. Projekty predefiniowane: Nie dotyczy

Nazwa Programu: Rozwój przedsiębiorczości i innowacje

Cel Programu: Wzmocnienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw, przede wszystkim poprzez wsparcie w opracowaniu i wdrażaniu innowacyjnych technologii, rozwiązań, procesów, produktów i usług

Obszary Wsparcia:

- Innowacje w zakresie zielonych technologii
- Innowacyjne technologie w obszarze wód morskich i śródlądowych
- Wsparcie technologii w zakresie poprawy jakości życia
- Rozwój innowacyjności przedsiębiorstw zarządzanych przez kobiety (schemat małych grantów)

Budżet Programu: 100 mln euro, w tym:

- 85 mln euro z Norweskiego Mechanizmu Finansowego
- 15 mln euro – wkład krajowy

Operator Programu: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Uprawnieni beneficjenci:

- mikroprzedsiębiorstwa
- małe przedsiębiorstwa
- średnie przedsiębiorstwa

Dofinansowanie projektów

I. Wartość dofinansowania:

- od 200 tys. do 1 mln euro w ramach naborów w obszarze innowacji przyjaznych środowisku
  - od 200 tys. do 2 mln euro w ramach naboru dotyczącego niebieskich technologii i technologii w zakresie poprawy jakości życia
  - od 12 tys. do 200 tys. euro w ramach małych grantów dla kobiet-przedsiębiorców
- II. Poziom dofinansowania: Poziom dofinansowania uzależniony jest od rodzaju udzielonej pomocy publicznej - od 20 do 100%

Partnerstwo na poziomie projektów z instytucjami z Państw-Darczyńców: Innovation Norway (Nie jest wymagane, ale jest dodatkowo punktowane w ramach naboru.)

Sposób wyłaniania projektów

- I. Nabory:
- Technologie przyjazne środowisku
  - Innowacje w obszarze wód śródlądowych i morskich
  - Technologie poprawiające jakość życia
  - Schemat małych grantów dla przedsiębiorczych kobiet
- II. Projekty predefiniowane: Nie dotyczy

Nazwa Programu: **Rozwój lokalny**

Cel Programu: Wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej poprzez podniesienie jakości środowiska, przedsiębiorczości, efektywności administracji publicznej i standardów życia dla wszystkich mieszkańców (w tym grup defaworyzowanych) średnich i małych miast

Obszary Wsparcia:

- Rozwój lokalny i zmniejszanie ubóstwa
- Dobre zarządzanie
- Odpowiedzialne instytucje
- Przejrzystość

Budżet Programu: 117,6 mln euro, w tym:

- 100 mln euro z Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego
- 17,6 mln euro – wkład krajowy

Operator Programu: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Uprawnieni beneficjenci: małe i średnie miasta zakwalifikowane przez Strategię na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do grona 255 miast z najtrudniejszą sytuacją społeczno-gospodarczą

Dofinansowanie projektów:

I. Wartość dofinansowania:

- od 3 do 10 mln euro na wybrany do dofinansowania projekt

II. Poziom dofinansowania:

do 100% kosztów kwalifikowalnych

Partnerstwo na poziomie projektów z instytucjami z Państw-Darczyńców: Norweski Związek Władz Lokalnych i Regionalnych (KS), OECD (Zalecana jest realizacja projektów zarówno w partnerstwie międzysektorowym, jak i międzysamorządowym (krajowym i zagranicznym – z jednostkami z Państw-Darczyńców)

Sposób wyłaniania projektów

I. Nabory:

- Kompleksowe projekty rozwojowe (infrastrukturalne i miękkie), w tym działania na rzecz wzmocnienia/podnoszenia zdolności administracji lokalnej, służące realizacji długookresowych, zintegrowanych celów rozwojowych miasta

II. Projekty predefiniowane: W ramach Programu finansowany jest jeden projekt predefiniowany, z zakresu wzmocnienia szeroko pojętych zdolności zarządczych polskich gmin.

Nazwa Programu: **Sprawiedliwość**

Cel Programu: Wzmocniona praworządność

Obszary Wsparcia:

- Służby więzienne i areszt przedprocesowy
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć

Budżet Programu: 68,5 mln euro, w tym:

- 58,2 mln euro z Norweskiego Mechanizmu Finansowego
- 10,3 mln euro – wkład krajowy

Operator Programu: Ministerstwo Sprawiedliwości

Uprawnieni beneficjenci: Jednostki samorządu terytorialnego

Dofinansowanie projektów

I. Wartość dofinansowania:

- od 5 do 400 tys. euro

II. Poziom dofinansowania:

do 100%

Partnerstwo na poziomie projektów z instytucjami z Państw-Darczyńców: Norweska Służba Więzienna

Sposób wyłaniania projektów

I. Nabory:

1. Wdrożenie pilotażowych zintegrowanych programów przeciwdziałania przemocy
2. Przeciwdziałanie przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych – pilotaż

II. Projekty predefiniowane:

1. Pilotażowe kompleksy penitencjarne
2. Zintegrowany system przeciwdziałania przemocy domowej
3. Przeciwdziałanie przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych

Nazwa Programu: Sprawy wewnętrzne

Cel Programu: Wzmocniona praworządność

Obszary Wsparcia:

- Azyl i migracja
- Międzynarodowa współpraca policyjna i zwalczanie przestępczości
- Zapobieganie klęskom żywiołowym i gotowość na wypadek takich klęsk

Budżet Programu: 23,5 mln euro, w tym:

- 20 mln euro z Norweskiego Mechanizmu Finansowego
- 3,5 mln euro – wkład krajowy

Operator Programu: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA)
we współpracy z Centrum Obsługi Projektów Europejskich (COPE)

Uprawnieni beneficjenci:

- podmioty publiczne, tj. instytucje z sektora finansów publicznych (zgodnie z ustawą o finansach publicznych, Dz.U. z 2019 poz. 869)
- organizacje pozarządowe ustanowione jako osoby prawne w Polsce, działające w obszarach programowych wskazanych w naborach
- organizacje międzynarodowe lub ich organy lub agencje działające w dziedzinie wskazanej w naborze

Dofinansowanie projektów

I. Wartość dofinansowania:

od 200 tysięcy do 1,5 miliona euro – dla naborów:

- międzynarodowa współpraca policyjna i zwalczanie przestępczości
- azyl i migracja

II. Poziom dofinansowania:

od 90% do 100% kosztów kwalifikowanych, w zależności od typu wnioskodawcy

Partnerstwo na poziomie projektów z instytucjami z Państw-Darczyńców: Norweskie Ministerstwo Sprawiedliwości i Bezpieczeństwa Publicznego oraz Norweski Dyrektoriat Obrony Cywilnej Planowania Kryzysowego (DSB) (Nie jest wymagane, ale jest dodatkowo punktowane w ramach naboru.)

Sposób wyłaniania projektów

I. Nabory:

1. Międzynarodowa współpraca policyjna i zwalczanie przestępczości
2. Azyl i migracja

II. Projekty predefiniowane: W ramach Programu finansowanych jest sześć projektów predefiniowanych, w następujących obszarach:

1. Poprawa bezpieczeństwa dzieci w ośrodkach dla cudzoziemców, a także ograniczenie zjawiska przemocy względem dzieci ze strony ich rodziców
2. Doskonalenie procesu gromadzenia, analizy i oceny dowodów w zakresie zwalczania transgranicznej przestępczości komputerowej
3. Policyjna i pozapolicyjna współpraca międzynarodowa w poszukiwaniach najgroźniejszych przestępców Europy
4. Bezpieczeństwo i kontrola dokumentów
5. Wzmocnienie ochrony granic UE
6. Wzmocnienie bezpieczeństwa w zakresie CBRNE (broni chemicznej, biologicznej, radiologicznej, nuklearnej i wybuchowej)

Nazwa Programu: Społeczeństwo obywatelskie (Fundusz NGO)

- Aktywni Obywatele - Fundusz Krajowy
- Aktywni Obywatele - Fundusz Regionalny

Cel Programu: Wsparcie społeczeństwa obywatelskiego i aktywności obywatelskiej oraz wzmocnienie najbliższych grup społecznych

Obszary Wsparcia: Społeczeństwo obywatelskie

Budżet Programu: łącznie 53 000 000 €

W ramach tego programu zostały ustanowione dwa Fundusze: jeden Krajowy oraz jeden Regionalny.

- kwota "Aktywni Obywatele -Fundusz Krajowy" wynosi 30 000 000 €;
- kwota "Aktywni Obywatele -Fundusz Regionalny" wynosi 23 000 000 €.

Operator Programu: Biuro Mechanizmów Finansowych (BMF) w Brukseli (sekretariat Państw-Darczyńców dla Funduszy norweskich i EOG) na podstawie Artykułu 6.13 Regulacji.

W ramach Funduszu na rzecz społeczeństwa obywatelskiego wyłoniono dwóch Operatorów Programu, którzy współpracują bezpośrednio z BMF i organizują nabory wniosków:

- Aktywni Obywatele - **Fundusz Krajowy**: Fundacja im. Stefana Batorego, w konsorcjum z Fundacją STOCZNIA i Fundacją Akademia Organizacji Obywatelskich,
- Aktywni Obywatele - **Fundusz Regionalny**: Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, w konsorcjum z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego i Fundacją Edukacja dla Demokracji.

Nazwa Programu: Social Dialogue – Decent Work

Cel Programu: Wzmocniona współpraca trójstronna pomiędzy organizacjami pracodawców, związkami zawodowymi i władzami publicznymi oraz promocja godnej pracy

Obszary Wsparcia: Dialog społeczny – godna praca

Budżet Programu: 6 120 000 €

Operator Programu: Biuro Mechanizmów Finansowych w Brukseli (sekretariat Państw-Darczyńców dla Funduszy norweskich i EOG) na podstawie Artykułu 6.13 Regulacji. Innovation Norway jest wskazane jako Operator Funduszu na podstawie Artykułu 6.13 ust. 4 Regulacji.

Uprawnieni beneficjenci:

- Główny Inspektorat Pracy
- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Nazwa Programu: Fundusz Współpracy Dwustronnej

Cel Programu: Wzmacnianie współpracy i pogłębianie wzajemnej wiedzy oraz zrozumienia między Państwami-Darczyńcami a Państwami-Beneficjentami

Budżet Programu: 16 186 000 €

Operator Programu: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Założenia Programu Rozwoju Lokalnego

Miasta, szczególnie małe i średnie znajdujące się w gorszej sytuacji niż większe ośrodki, borykają się z szeregiem problemów natury środowiskowej, gospodarczej, społecznej czy instytucjonalnej. Potrzebne są kompleksowe i skoordynowane działania, żeby między innymi poprawić jakość powietrza, dostosować się do zmian klimatycznych, zatrzymać negatywne trendy depopulacyjne, odpowiedzieć na potrzeby starzejącego się społeczeństwa, stworzyć dobre warunki do rozwoju przedsiębiorczości czy wzmocnić wydajność lokalnej administracji. Mieszkańcy oczekują miast jako miejsc przyjaznych do życia a Program Rozwój lokalny, finansowany w ramach III edycji Funduszy norweskich i EOG na lata 2014 - 2021, wspiera samorządy w dążeniach do osiągnięcia tego celu.

Charakter projektów opiera się na kompleksowych projektach rozwojowych (infrastrukturalne i miękkie), w tym działania na rzecz wzmocnienia/podnoszenia zdolności administracji lokalnej, służące realizacji długookresowych, zintegrowanych celów rozwojowych miasta.

Projekty powinny zawierać działania wieloaspektowe i komplementarne. Zaleca się więc uwzględnienie działań z wielu powiązanych ze sobą dziedzin tak, aby uzyskać efekt synergii o zwiększonym wpływie na rozwój lokalny danego miasta. Jako minimum projekty muszą odnosić się do wymiarów: środowiskowego, społecznego, gospodarczego oraz instytucjonalnego. W projekcie możliwe (nieobowiązkowe) jest też odniesienie do wymiarów: przestrzenny, finansowania rozwoju miasta, kulturowy, inteligentnego zarządzania miastem.

Wymiar środowiskowy, np.:

- ograniczenie emisji szkodliwych gazów i pyłów,
- adaptacja do zmian klimatycznych,
- ograniczenie niskiej emisji w mieście,
- przejście z tradycyjnych na odnawialne źródła energii,
- efektywność energetyczna,
- innowacyjne rozwiązania i technologie ekologiczne,
- inwestycje w zieloną i błękitną infrastrukturę,
- miejskie tereny zielone,

- nisko-/ zeroemisyjny transport publiczny,
- inne przyjazne dla środowiska rozwiązania transportowe, etc.;

Wymiar społeczny, np.:

- **wdrażanie standardów dostępności zgodnie z założeniami Programu Dostępność Plus 2018-2025** (aspekt obowiązkowy)
- polityka społeczna w sposób szczególny uwzględniająca zmarginalizowane obszary miasta i grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- realizacja polityki mieszkaniowej w ujęciu społecznym i inwestycyjnym (m.in. projektowanie uniwersalne, zrównoważone osiedla mieszkaniowe, innowacje mieszkaniowe, system gospodarowania gminnym zasobem lokali komunalnych, TBS, mechanizmy wspomagania dostępności mieszkań, rozwój budownictwa czynszowego),
- promocja inwestycji i innowacji społecznych w rozwój społeczności lokalnych w uboższych rejonach,
- innowacyjne rozwiązania na rzecz wsparcia partycypacji społecznej,
- kompleksowe działania rewitalizacyjne (we wszystkich aspektach),
- redukcja bezrobocia i ubóstwa,
- podniesienie poziomu edukacji na różnych poziomach,
- stworzenie sieci efektywnego lokalnego/ regionalnego transportu publicznego,
- zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów,
- przeciwdziałanie procesom suburbanizacji,
- ograniczenie migracji zarobkowej z małych i średnich miast do dużych ośrodków,
- realizacja polityki senioralnej - stawianie czoła wyzwaniom starzejącego się społeczeństwa,
- dostosowywanie oferty miasta do cyklu życia człowieka i zmian demograficznych w nim zachodzących,
- projekty animacyjno – aktywizujące na rzecz dzieci i młodzieży,
- rozwój usług z zakresu edukacji i opieki zdrowotnej, etc.

Wymiar gospodarczy, np.:

- wspieranie przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki,
- wspieranie innowacyjności lokalnych przedsiębiorców,
- wzmacnianie lokalnego rynku pracy, szczególnie pod kątem osób wchodzących/ adaptujących się do rynku pracy,
- powiązanie systemu edukacji z potrzebami lokalnego rynku pracy, etc.

Z wyjątkiem wspierania tworzenia bądź utrzymywania inkubatorów/ centrów innowacji/ przedsiębiorczości, które są wyłączone ze wsparcia w Programie.

Kwalifikowalne działania projektowe: Wszystkie kwalifikowalne działania projektowe mają służyć przygotowaniu, opracowaniu jak i wdrożeniu działań służących zintegrowanemu i zrównoważonemu rozwojowi miasta. W tym celu w projektach przygotowywane będą **Plany Rozwoju Lokalnego i Plany rozwoju instytucjonalnego.**

- **Przykładowe działania o charakterze nieinwestycyjnym:** Dokumentacja: szczegółowe strategie sektorowe/ plany operacyjne/ standardy zarządzania i rozwoju miasta/ analizy, badania, ekspertyzy, ewaluacje/ plany konsultacji społecznych, strategie dialogu społecznego/ szczegółowe plany współpracy/ założenia do zmian studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz do zmian (miejscowych) planów zagospodarowania przestrzennego/ studia wykonalności, dokumentacja przetargowa, dotycząca oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, projekty budowlane, Programy, działania wdrożeniowe, np.: zakładające aktywizację społeczną grup zagrożonych wykluczeniem/ programy wsparcia osób starszych/ programy wsparcia osób z niepełnosprawnościami/ programy zakładające aktywizację zawodową osób bezrobotnych/ wdrożenie wypracowanych rozwiązań mieszkaniowych/ edukacyjne dla dzieci i młodzieży/ program rozwoju miasta inteligentnego, Budowanie zdolności instytucjonalnych i rozwój kompetencji lokalnej administracji publicznej/ usprawnienie i podniesienie standardów działania samorządów lokalnych/ budowanie zaufania obywateli do instytucji publicznych na poziomie samorządu lokalnego.

- **Działania o charakterze inwestycyjnym:** wynikające z diagnozy i analiz wykonanych na I i II etapie naboru/ odnoszące się do zakresu tematycznego, o którym mowa w Regulaminie naboru i wyboru projektów/ zdefiniowane jako priorytetowe dla realizacji celów projektu i rozwiązania kluczowych problemów rozwojowych w mieście, obowiązkowe, zakładające wdrażanie standardów dostępności zgodnie z założeniami Programu Dostępność Plus 2018-2025.

Przykład wykorzystania Funduszy Norweskich w woj. świętokrzyskim w ubiegłych latach.

Europejskie Centrum Bajki im. Koziołka Matołka w Pacanowie to przykład projektu, u którego podstaw leży turystyka kulturowa. Przedsięwzięcie, wykorzystując Koziołka Matołka jako symbol polskiej kultury dziecięcej, miało na celu przekształcenie Pacanowa w Europejską Stolicę Bajek.

Źródło:https://swietokrzyskie.travel/informator_turystyczny/rozrywka/centrum_bajki_w_pacanowie Źródło:https://swietokrzyskie.travel/informator_turystyczny/rozrywka/centrum_bajki_w_pacanowie

Centrum kryje w sobie bibliotekę z czytelnią i księgarnią, salę kinową i teatralną. Dookoła budynku rozprzestrzenia się ogród ekologiczny z altanami oraz kuźnią, upamiętniającą słynnych kowali z bajki „120 Przygód Koziołka Matołka”. Nad stawem znajduje się mini amfiteatr. Na najmłodszych (i nie tylko) czeka m.in. multimedialna i interaktywna wystawa Bajkowy Świat. Organizowane tu będą różnego rodzaju warsztaty - artystyczne, twórcze, z animacji, teatru. Planowane są tu także targi literatury dziecięcej i młodzieżowej, występy teatrów, seminaria i konferencje.

Otwarte na początku 2010 r. Centrum Bajki cieszy się dużym zainteresowaniem. Dzięki powstaniu Centrum Bajki zyskał cały region. Rozwija się turystyka, Centrum wspinałec promuje miasto. Centrum stworzyło szansę na przyciągnięcie nowych inwestycji i rozwój przedsiębiorczości, stworzenie takich warunków życia i pracy, które w dalszej perspektywie przyczynią się do silniejszej identyfikacji młodzieży ze swoim miastem i do pozostania w Pacanowie.

Źródło: <https://centrumbajki.pl/oferta/park-akademia-bajki/>

Centrum Bajki jest jednym z wielu projektów wspartych z funduszy norweskich, których celem jest ochrona europejskiego dziedzictwa kulturowego. Fundusze norweskie umożliwiają zarówno budowę nowych instytucji kultury o znacznym potencjale wpływu na społeczno-ekonomiczny rozwój regionu jak również rewitalizację na cele kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych.

III Edycja Funduszy Norweskich w woj. świętokrzyskim

W obecnym naborze Ostrowiec Świętokrzyski otrzymał około 16 milionów złotych na realizowanie projektów w ramach Funduszy Norweskich.

Przygotowywany przez Gminę projekt przewiduje strategiczne, zintegrowane i kompleksowe zarządzanie miastem, zmierzające do poprawy sytuacji mieszkańców m.in. w zakresie szeroko pojętej edukacji, ochrony środowiska oraz wsparcia lokalnego rynku pracy

Źródło: <https://www.um.ostrowiec.pl/pl/dla-mieszkanca/aktualnosci/8015-3-5-mln-euro-funduszy-norweskich-dla-ostrowca-swietokrzyskiego>

i przedsiębiorczości. Projekt będzie miał także na celu podniesienie poziomu kompetencji, jakości świadczonych usług i odpowiedzialności administracji samorządowej, przyczyniając się do budowania zaufania mieszkańców do władz lokalnych jako instytucji administrujących lokalnym rozwojem.

W oparciu o wyniki diagnozy stanu aktualnego, przeprowadzonej analizy SWOT oraz na podstawie przeprowadzonej otwartej publicznej debaty z mieszkańcami opracowane zostały: Plan Rozwoju Lokalnego oraz Plan Rozwoju Instytucjonalnego Gminy Ostrowiec Świętokrzyski.

W Planie Rozwoju Lokalnego sformułowano 3 cele główne:

Cel 1. Miasto, w którym chcę pracować – dotyczy podejmowania działań służących przyciąganiu nowych inwestycji. Zwiększanie liczby przedsiębiorstw wpłynie na tworzenie nowych miejsc pracy i przełoży się na stabilizację rynku pracy.

Cel 2. Miasto, w którym chcę żyć – istotnym aspektem planowania rozwoju jest zmiana postrzegania Ostrowca przez ludzi młodych, wykreowanie jego wizerunku jako miasta atrakcyjnego do zamieszkania, jak również poprawa jakości życia mieszkańców w różnym wieku.

Cel 3. Miasto, które chcę stworzyć – koncentruje się wokół współpracy różnych środowisk na rzecz Ostrowca, aktywizacji społecznej mieszkańców oraz zwiększenia ich zaangażowania w sprawy miasta.

Celem funduszy EOG i funduszy norweskich jest zmniejszanie różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a państwem-beneficjentem. W zamian za udzielaną pomoc finansową, państwa-darczyńcy korzystają z dostępu do rynku wewnętrznego UE mimo że nie są jej członkami. W III edycji Funduszy, Polska z alokacją brutto 809,3 milionów euro (z łącznej puli ponad 2,8 miliarda euro), podobnie jak w poprzednich edycjach, jest największym beneficjentem tych pieniędzy w UE. Za koordynację wdrażania funduszy EOG i funduszy norweskich w Polsce odpowiada Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju. Współpracuje przy tym z Biurem Mechanizmów Finansowych w Brukseli.

Fundusze Norweskie niewątpliwie stanowią atrakcyjną formę dofinansowania prowadzonych działań. Zanim jednak zainteresowany podmiot zdecyduje się na start w którymś z konkursów, warto zapoznać się z ich zasadami, wysokością wymaganego wkładu własnego oraz harmonogramem.